

Kartläggning av holdingbolag kring universitet och högskolor

2006-11-29

Rapportering av kartläggning

SISTER har fått i uppdrag kartlägga de holdingbolag som idag förvaltas av 14 svenska universitet och högskolor. Kartläggningen utgår från det förhandlingsuppdrag som regeringen givit Peter Nygårds. Vi har i utförandet utgått från tydliga instruktioner och från regeringsbeslutets formulering: "Förslaget skall vara baserat på en analys av de befintliga holdingbolagens verksamhet och ekonomiska situation liksom på lärosätenas arbete med kommersialisering och tekniköverföring." Värt att notera är att vi inte gjort en fullständig genomlysning av lärosätenas arbete med tredje uppgiften, vilket krävt ett betydligt vidare arbete, utan fokuserat oss på verksamhet som bedrivs inom bolagen och på hur denna verksamhet förhåller sig till såväl övrigt arbete inom lärosätena som andra aktörer.

Vår rapport åtföljs av tre beskrivande bilagor. Appendix 1 ger en nulägesbeskrivning av bolagssfärernas struktur, verksamhet och ambitioner/planer för framtiden. Appendix 2 ger en bild av vilka relationer som är centrala för bolagen. Vi har särskilt ställt frågor om relationen till det egna lärosätet, andra holdingbolag och Innovationsbro-koncernen. Appendix 3 sammanfattar hur bolagen framställs i universitetens egna årsredovisningar. Utöver de data som finns i Appendix bygger rapportens framställning på uppgifter om centrala nyckeltal för bolagen hämtade från 2005 års årsredovisningar.

Personer listade på nästa sida är huvudsakliga informanter. De har givits tillfälle att reagera på beskrivningen av bolagen (Appendix 1 och 2). Eventuella felaktigheter och tvetydigheter i dessa beskrivningar liksom den sammanfattande beskrivningen i rapporten förblir dock vårt ansvar.

Nedanstående förkortningar för holdingbolagen används genom hela rapporteringen. Personer som har andra uppdrag inom lärosätet har fått dessa titlar utskrivna.

Vi tackar för förtroendet att genomföra den här kartläggningen och hänvisar läsaren för vidare uppgifter till den rapport som regeringens förhandlingsman tidigare denna månad lämnat till näringsdepartementet (www.

Stockholm i november 2006,

Enrico Deiacò
Anders Broström
Fredrik Scheffer

Informeranter

Bolag	Förkortning	Intervjuad VD	Ordförande
Lunds universitets utvecklingsbolag AB	LUAB	BG Svensson	Peter Honeth, <i>universitetsdirektör</i>
Universitetsholding i Linköping AB		Maria Swartz	Curt Karlsson, <i>universitetsdirektör</i>
KTH Holding AB		Lisa Ericsson (t.f. VD)	Eric Giertz, <i>vice rektor för samverkan</i>
Holding AB vid Luleå tekniska universitet*	LTU Holding	(bolaget saknar VD)	Erik Höglund, <i>professor</i>
Högskolan i Halmstad Utvecklings AB	HHUAB	Lars-Göran Persson	Romulo Enmark, <i>rektor</i>
Uppsala universitets utveckling AB	UUAB	Lars Jonsson	Per Uhlén
Holdingbolaget vid Göteborgs universitet AB	GU Holding	Claes Jansson, <i>direktör, Avdelningen för externa relationer</i>	Margareta Wallin Peterson, <i>prorektor med särskilt ansvar för externa relationer</i>
Stockholms universitet Holding AB	SU Holding	Thomas Arctaedius, <i>näringslivschef</i>	Staffan Riben
Uminova Holding AB†		Sune Karlsson, <i>ekonomischef</i>	Jan-Erik Ögren, <i>universitetsdirektör</i>
Karolinska institutet Holding AB	KIHAB	Folke Meijer	Rune Fransson, <i>universitetsdirektör</i>
SLU Holding AB‡		Lars Öjefors	Christer Heinegård, <i>vice rektor för näringslivs- och samhällsfrågor</i>
Karlstads universitet Holding AB	KaU Holding	Per Fredriksson, <i>samverkansdirektör (bolaget saknar VD)</i>	Christina Ullenius, <i>rektor</i>
Högskolan Kristianstad Holding AB	HKr Holding	Christer Ekelund, <i>lektor</i>	Carl Lilliehöök
Högskolan i Borås Holding AB	HB Holding	Ulf Grahm, <i>avdelningsdirektör vid Samverkansavdelningen</i>	Staffan Lööf, <i>vice rektor för samverkan</i>

* Även samtal med Stefan Lundblom, VD Lunova

† Även kortare samtal med Jan Olsson, VD Uminova Invest och Nils-Olof Forsgren, VD Uminova Innovation

‡ Vi har tyvärr inte lyckats nå nyligen tillträdde ordföranden Sten Moberg

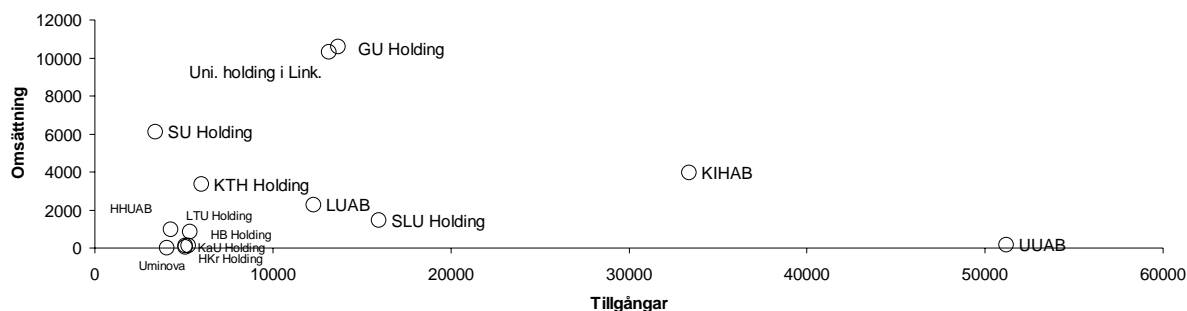
Innehållsförteckning

Nulägesbeskrivning av de 14 bolagen	5
Bolagens viktigaste relationer	6
Holdingbolagens två ansikten	7
Kommentarer till utredningen	9
Appendix 1: Verksamhet och bolagsstruktur	10
Appendix 2: Omvärldsrelationer	30
Appendix 3: Lärosätenas syn på holdingbolagen	36

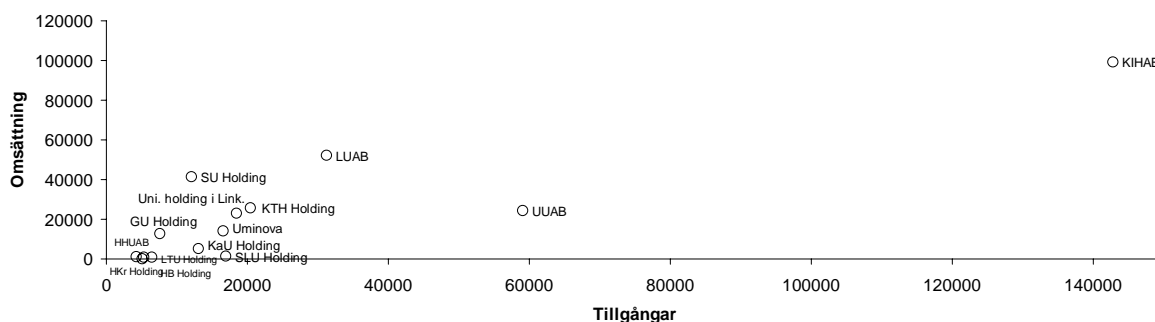
Nulägesbeskrivning av de 14 bolagen

Den 14 holdingbolagen har givits relativt likvärdiga yttre förutsättningar vid bolagsbildningar i form av bolagsordning och startkapital. Men beskrivningarna av bolagens verksamhet (se PM 1) visar att bolagen utvecklats ganska olika. Detta kan bäst förklaras av att de 14 lärosätena i sin tur uppvisar stora skillnader i omfång, inriktning och tradition. Dessutom måste man komma ihåg att bolagen är av skiftande ålder – vissa har bara existerat i några år. Skillnader i omsättning och tillgångar illustreras av figur 1 och 2.

Figur 1: Respektive moderbolag, uppgifter för 2005, kkr

Figur 2: Holdingbolagsfjärerna, uppgifter för koncernerna 2005, kkr

Källa i båda fallen: Årsredovisningar

Figurerna visar hur KIHAB-sfären arbetar i en egen storleksklass och hur UUAB, i huvudsak genom en lyckad exit till Pfizer, fått en relativt stark balansräkning. Figurerna illustrerar också hur vissa sfärer bedriver stor del av verksamheten i moderbolaget (t ex GU Holding och SLU Holding) medan andra valt att lägga stora delar av verksamheten i dotterbolag.

Inför vidare tolkning av figurerna måste man hålla två saker i minnet. För det första bör man inte likställa holdingbolagens verksamhet med de respektive lärosätenas totala arbete med akademiskt företagande och forskningskommersialisering. Flera av bolagen verkar genom riskkapitalfonder där endast en minoritet av ägandet ligger inom koncernen, vilket alltså gör att tillgångarna inte syns ens i figur 2 ovan. För många lärosäten ligger också den rådgivande och stödjande del av arbetet, som bland annat syftar till att lotsa framgångsrika avknoppningar fram till andra kapitalkällor, inom själva myndighetens ramar. För det andra härrör betydande delar av vissa koncerners omsättning till verksamhet som syftar till forskningskommersialisering och samverkan på andra sätt än genom lansering av nya företag (främst organisationer för uppdragsutbildning och konsulttjänster).

Även om bolagens tillgångar varierar kraftigt upplever i stort sett samtliga bolag en ständig ”brist” på kapital för såväl stödjande verksamhet som såddinvesteringar. Balansen mellan dessa båda behov kan kopplas till respektive lärosätes profil; där produktbaserade innovationer med ursprung i naturvetenskaplig, teknisk eller medicinsk forskning kräver relativt stora summor

såddkapital är det för främjandet av tjänstebaserat företagande snarare behov av rådgivning och utbildning.

Bolagens viktigaste relationer

Nära relationer till respektive lärosäte

Holdingbolagen arbetar med mycket skilda strategier och lösningar för hur gränsdragningar mellan holdingbolagets och respektive lärosätets uppgifter skall göras. I flera fall är bolagen mycket nära integrerade i lärosätets arbete med tredje uppgiften, på så sätt att personal delas mellan bolag och myndighet. Uppsala universitet, Högskolan Borås och Högskolan Kristianstad saknar i stort sett enheter som arbetar med att främja kommersialisering av forskning och de holdingbolag som är knutna till dessa lärosäten får därför ta ett större helhetsansvar för dessa frågor. Detsamma gäller, om än i lägre utsträckning, Karolinska institutet. Gemensamt är dock att bolagen upplevs som nära associerade till lärosätet. Därigenom kan man dra nytta av lärosätenas goodwill i såväl inre som yttre kontakter. Många intervjuade framhåller att den förtroendefulla relation till forskare som de försöker bygga baseras på en känsla av samhörighet inom lärosätet. Även i kontakter med investerare uppges kopplingen till lärosätet och dess varumärke vara en mycket betydelsefull tillgång. Karolinska institutets holdingbolag är det kanske främsta exemplet på hur ett starkt varumärke bidragit till att bygga upp ett kraftfullt system för innovationsstöd. För KIHAB har kopplingen gjort det möjligt att attrahera kapital från och sluta attraktiva avtal med utländska investerare och företag.

En bild som framhålls av flera representanter för de lite äldre holdingbolagen är att den verksamhet de bedriver och de målsättningar man arbetar med vinner ökat intresse och prioritet på lärosätena. Idag arbetar snart sagt samtliga holdingbolag nära den centrala ledningen för lärosätena. Trots detta visar vår genomgång av universitetens årsredovisningar (redovisad i PM 3) att holdingbolagen inte framhålls i särskilt hög grad, vilket kan tyda på att man trots allt har en bra väg kvar innan man når toppen av lärosätenas prioritetstistor.

Regional förankring en viktig tillgång

Flera bolag är tydligt förankrade i regionala ambitioner att främja entreprenörskap och utveckla näringslivet. Även dessa kopplingar är överlag en viktig tillgång för bolagens verksamhet. Genom att etablera lokala kontaktnät kan bolagen stödja nystartade företag med kontaktförmedling till myndigheter och nätverk av tänkbara investerare. Flera bolag verkar också genom lokala inkubatormiljöer och riskkapitalfonder, vilket kan ses som ett sätt för bolagen att stödja akademiskt entreprenörskap utan egna finansiella muskler. Värt att notera är också att flera bolag och den infrastruktur för innovationsstöd inom vilka de verkar får viktiga driftspengar från lokala myndigheter och tillväxtfrämjande stiftelser (Sparbanksstiftelser etc).

Ovan beskrivna kopplingar till en regional eller lärosätetsmässig enhet upplevs av de flesta bolags företrädare som kritiska tillgångar för deras möjlighet att effektivt verka för forsknings-kommersialisering och entreprenörskapsstöd. Man anser allmänt att en organisation för forskningskommersialisering som inte tar vara på dessa kopplingar skulle ha sämre möjligheter att lyckas än dagens.

Innovationsbron en komplementär finansiär

Relationerna till Innovationsbron beskrivs överlag som goda. Den finansiering av kommersialiseringsstöd i olika former som tidigare delats ut verkar allmänt ha minskat i storlek eller dragits in, men för medfinansiering av inkubatorer och medinvesteringar till tidiga faser av forskningskommersialisering är Innovationsbron en central partner. Man kan särskilt notera den

modell som praktiseras av GU Holding och HHUAB, där det av Innovationsbron Väst ägda bolaget Startup AB ges option på att medinvestera i de bolag som holdingbolagen väljer att engagera sig i. Holdingbolagen förvaltar sedan även Innovationsbrons ägarandel. Modellen tycks tillgodose behovet av lokalt förankrat stöd till nyföretagande utan att bygga på att begränsade medel sprids ut över ett stort antal lokala holdingbolag och kan därför vara en intressant utgångspunkt för vidare diskussioner om hur holdingbolagen kan ges större kraft.

I övrigt tycks man ännu inte ha märkt av några stora förändringar till följd av den omorganisation från regionala stiftelser till en nationell koncern som sjuöppnades under våren 2005.

Relationer mellan holdingbolagen

Det finns en utbredd positiv inställning till samarbete mellan holdingsfärderna kring specialistkompetens, exempelvis inom affärsjuridik. Inget av bolagen har som ambition att bygga upp "heltäckande" resurser, så ett utbyte och viss specialisering framstår som den enda vägen framåt. Kartläggningen visar på att affärsmässigt utbyte av kompetens mellan bolagen förekommer kring ett antal noder, men att intensiteten i sådana utbyten är måttlig. Informellt utbyte (gemensamma utredningar av kommersialiseringsobjekt etc) är betydligt vanligare.

Forskarpatent i Uppsala (ägt av UUAB och SLU Holding) är och har varit relativt flitigt utnyttjat. Vidare är kompetens inom KIHAB-sfären, GU Holding och den till KTH Holding närstående organisationen STING utnyttjad av flera aktörer. Inom det Västsvenska universitetssamarbetet (VUS) arbetar man utifrån idén att skapa en kompetenspool för affärsjuridiska frågor med säte vid Göteborgs universitet. Utöver dessa kopplingar utbyter vissa lärosäten juridisk kompetens som finns inom lärosätenas myndighetsdel.

Gemensamt ägande mellan holdingbolagen förekommer också. Dels äger bolag i några fall servicebolag gemensamt (SLU Holding i samarbete med UUAB respektive Uminova), dels förekommer saminvesteringar i portföljbolag. Bolagen tolkar i allmänhet sina bolagsordningar så att saminvesteringar med andra holdingbolag bara är aktuella i projekt med rötter i flera lärosäten. I några fall har bolagen också relationer till lärosäten som inte har egna holdingbolag (se t ex kopplingarna SU Holding – Musikhögskolan, UUAB – Örebro universitet och det ovan nämnda samarbetet inom VUS).

Holdingbolagens två ansikten

Man kan urskilja två grundläggande typer av verksamhet som idag bedrivs inom holdingbolagen. För det första arbetar man för målsättningen att forskning och kompetens vid svenska lärosäten skall kommersialiseras genom nyföretagsstart eller, vilket är mindre vanligt förekommande, genom immaterialrättsskydd och efterföljande försäljning/licensiering av dessa rättigheter. För det andra fungerar de flesta holdingbolag som verktyg för lärosätenas arbete med den tredje uppgiften i ett bredare perspektiv. De 14 bolagen har skapats med argument som främst handlar om den förstnämnda "klassiska" sortens kommersialisering av offentliga forsknings- och utbildningsresurser. Flera av bolagen verkar också med dessa uppgifter främst för ögonen, medan andra – kanske främst de bolag vars högskolor har ganska låg ekonomisk potential för denna typ av kommersialisering – har tagit på sig delvis nya roller.

Nyföretagande och immaterialrättsskydd

Bolagen spelar i regel rollen som rådgivare och investeringspartner i tidiga och, i vissa fall, mycket tidiga faser av forskningskommersialisering. Arbetsfördelningen mellan bolagen, respektive lärosäte och externa parter (privata och offentliga riskkapitalister, inkubatorer, högskolenära riskkapitalfonder etc) för att lösa denna uppgift ser mycket olika ut mellan de olika lärosätena och

deras holdingbolag. Den stora heterogeniteten i de olika bolagens upplägg för att lösa denna uppgift speglar både lärosätenas natur (karaktär på forskning, kultur och normer, tradition av kommersialiseringsarbete), bolagens ramvillkor (ålder, finansiell grundplåt) och regionala intressenters samspel med bolagen.

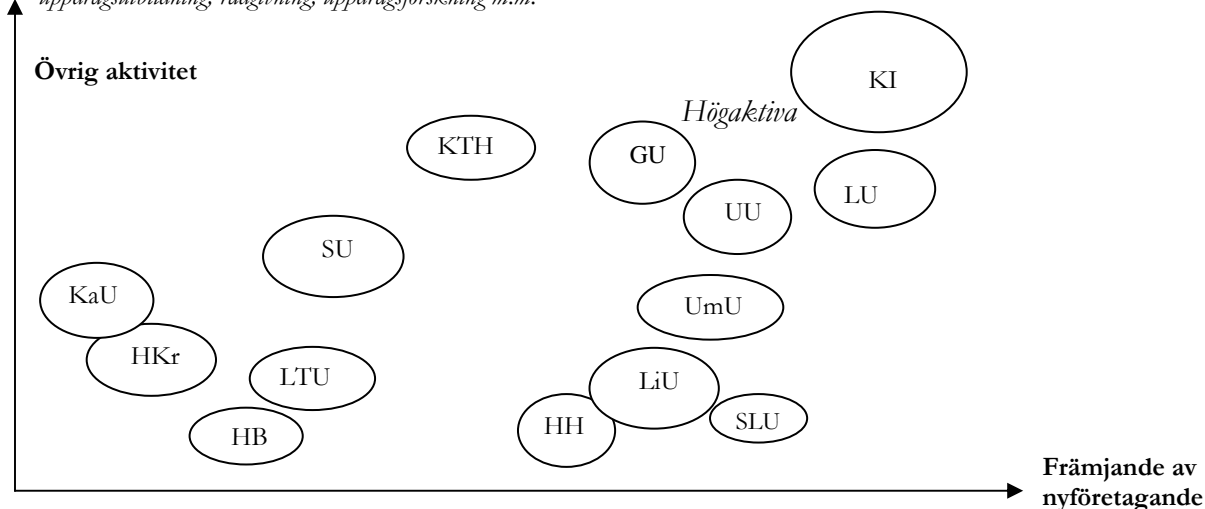
Verktyg för professionell utbildning och uppdragsforskning

Fyra av lärosätena bedriver idag kontinuerlig uppdragsutbildning genom dotterbolag inom holdingsfären. Ytterligare två (KaU och HKr) har verksamhet i en uppbyggnadsfas. Dessa båda lärosäten har dessutom tagit beslut om att kanalisera hela lärosätets utbud av uppdragsutbildning genom bolagen. Fem av lärosätena har dotterbolag som bedriver olika former av konsultverksamhet med bas i forsknings- och utredningskompetens inom lärosätena, två planerar att införa sådan verksamhet. Dessa bolag varierar i ambition; från att vara verktyg för en enskild forskargrups ambitioner till att vara affärsdrivande konsultbolag med bas i universitetets forskningskompetens. Genom att placera dessa verksamheter inom holdingbolaget hoppas man i allmänhet kunna skapa reella incitament för lärosätets anställda att engagera sig i dessa delar av universitetens tredje uppgift. Man ser också bolagsformen som nödvändig för att bedriva effektiv administration, hantera immaterialrättigheter och upprätta affärsmässiga förbindelser med sina avnämare. Tillgången till ett holdingbolag ger alltså lärosätena möjlighet att professionalisera och utveckla sin samverkan med omvärlden.

Några av företagen är just i färd med att teckna avtal för forskningsfinansiering från Vinnova. I detta upplägg, som kommit till på initiativ av verket, är holdingbolaget mottagare av forskningspengar som Vinnova tillsammans med näringslivet tilldelar lärosätet. På så sätt kan immaterialrättigheter hanteras på ett sätt som annars inte är möjligt med dagens lagstiftning för universitet och högskolor. Holdingbolagen kan alltså tänkas komma att få än större betydelse som ett verktyg för samspel mellan näringslivet och akademien.

Figur 3 nedan åskådliggör en grova bedömning av de 14 bolagens verksamhet inom de två ovan skisserade områdena. Figuren bygger på uppgifter i PM 1 och på bolagens nyckeltal. Vissa bolags aktivitet inom företagsfrämjande underskattas, eftersom bedömningen inte fullt ut väger in kopplingar till viktiga aktörer (riskkapitalfonder utanför koncernen, Innovationsbron, etc) som bolagen arbetar med. Inte heller är arbete utfört inom respektive myndighet medtagit i bedömningen. Figuren skall inte ses som skalenlig.

Figur 3: Verksamhet inom holdingbolagen: Grad av riskkapitalverksamhet i relation till grad av annan aktivitet. dvs. uppdragsutbildning, rådgivning, uppdragsforskning m.m.

Kommentarer till utredningen

I det regeringsbeslut som ligger till grund för uppdraget till Peter Nygårds anges att ”Förhandlaren skall ha som inriktning att ... pröva om dagens 14 holdingbolag kan samlas i färre men starkare enheter.” Som motiv till detta anges en önskan att ”kraftsamla kompetensmässigt och erhålla största möjliga effekt av befintliga resurser.” Ett antal av de förhållanden som kommer fram i den här kartläggningen talar mot att en struktur med ett färre antal bolag än idag verkligen skulle ge ett effektivare system för kommersialisering kring lärosätena. Tre huvudsakliga grupper av argumenten har framkommit. En organisation med färre bolag skulle

- ha sämre förmåga att attrahera externt kapital
- ha sämre förmåga att främja kommersialisering, eftersom detta är ett arbete som kräver närhet till forskare, lärare och studenter
- kraftigt reducera lärosätenas möjligheter att använda bolagen som verktyg för tredje uppgiften

De företrädare för bolagen som vi har pratat med är alltså genomgående negativa till tankar på sammanslagningar av bolag. Det finns dock en utbredd medvetenhet om att den nyföretagsfrämjande verksamheten kräver specialistkompetens som det inte är rimligt att bygga upp i anslutning till varje lärosäte. Många uttrycker därför en önskan om att organisera t ex affärsjuridisk kompetens på ett sätt som möjliggör skalfördelar. Tankar om inrättandet av en offentligt subventionerad organisation för stöd till immaterialrättshantering, framför allt med sikta på försäljningsbara patent och licensiering, förekommer på några håll. Andra föreslår att man bör skapa starkare incitament för att bygga upp specialiserad kompetens vid vissa lärosäten och marknadsföra denna gentemot de andra. Det påpekas dock från flera håll att man inte bör överskatta utbytbarheten mellan lärosätena. Där många av de ”stora” bolagens fokus på kommersialisering av kunskap inom medicin, bioteknik, teknik och naturvetenskap kräver både rejäla investeringar i bolag och specialiserad kompetens bygger vissa av de mindre bolagens arbete på att skapa förståelse för företagande bland studenter och lärare och stötta intresserade företagare i deras första kontakter med banker, privata investerare och andra intressenter.

Möjligheten att förvalta ett holdingbolag upplevs sammanfattningsvis som värdefull för de 14 lärosäten som har bolag, även om värdet uppstår på olika sätt. Ett kapitaltillskott till den företagsfrämjande verksamheten bör genomföras på ett sådant sätt att vare sig väl fungerande och expansiva verksamheter som KIHAB eller experimentell verksamhet i uppbyggnad (t ex i Karlstad, Kristianstad och Borås) tvingas börja om från början.

Appendix 1: Verksamhet och bolagsstruktur

Vi har sammanställt basal information om bolagen från deras årsredovisningar för 2004 och 2005, kompletterat med uppgifter från hemsidor och andra dokument som beskriver bolagens verksamhet och strategi. Dessa uppgifter har sedan stämts av med respektive bolags VD och styrelseordförande.

Under rubriken *Koncernstruktur* listas dotterbolag och intressebolag med namn. Vi har använt den redovisningstekniska definitionen: dotterbolag är bolag i vilka man har mer än 50% ägande, intressebolag är bolag i vilka man har mer än 20 % ägande. Övriga deläganden kommenteras. För intressebolag anges medägare genom följande kodex:

- 1: Andra holdingbolag
- 2: Privata riskkapitalister
- 3: Offentliga regionala riskkapitalaktörer
- 4: Offentliga nationella riskkapitalaktörer (inkl Innovationsbron)
- 5: Övriga
- X: Okänt

Under rubriken *Verksamhet* ges för varje bolag en schematisk bild av verksamhet inom holdingbolagssfären (inklusive dotterbolag). Fyra huvudkategorier har använts: *Uppdragsutbildning*, *Uppdragsforskning*, *Stöd för immaterialrättskydd* och *Stöd av nyföretagande*.

Lunds universitets utvecklingsbolag (LUAB)

1. Koncernstruktur

dotterbolag:	ägarandel:	
Univa AB	100 %	
Lund Univ. Educ. AB	100 %	
intressebolag	ägarandel	medägare
Forskarpatent i Syd AB	34 %	4
Pronano AB	40 %	X
Lumitec AB	25 %	3,4
Baltic Sea Development AB	45 %	5
Luvit		

Holdingsfärens moderbolag innehar även andelar i ett trettiotal portföljbolag. Dessa bolag har i regel baserade på mycket hög teknik- och kunskapsnivå.

2. Verksamhet

Typ av verksamhet	Via dotterbolaget/en	Huvudsaklig målgrupp	Viktigaste partners
Uppdragsutbildning	Lund Univ. Education AB	Primärt kunder från näringslivet	SIDA, Waseda University (JP), Zhejiang University

	Baltic Sea Development AB	Sö Östersjön, Baltl. + Tyskl. (samarb med Ty univ.)	(CH) Region Skåne
Uppdragsforskning	Univa AB	SMF i södra Sverige	LU, MH, HKr
Stöd för immaterialrättsskydd	Forskarpatent Syd AB. Bolaget tar kostnaden för patentering mot äganderätt.	Forskare	Innovationsbron Syd, LU Innovation, Holdingbolagen vid LU, HH, SLU.
Stöd av nyföretagande <i> Holdingbolagets huvudsakliga uppgift</i>		Forskare och anställda vid Lunds Universitet.	

Verksamheten i moderbolaget är starkt inriktad mot att stödja nyföretagande genom investeringar i mycket tidiga faser och genom aktivt engagemang i av LUAB delägda produktbolag. Bland dessa bolag återfinns ett relativt stort antal företag sprungna ur världsledande forsknings i allt ifrån medicin till högteknologi, och ibland kombinationer därav. Potentialen för att skapa livskraftiga och vinstgenererande bolagen bedöms som mycket stor.

Av de 31 affärsdrivande bolag som holdingbolaget idag är engagerat i tar 17 emot det fulla stöd paket som LUAB erbjuder för att aktivt utveckla bolagen. I detta paket ingår stöd till bolagsbildning, ett års insats från ekonomichef, kapital, styrelsrepresentation, juristhjälp och liknande stöd.

Då det egna kapitalet är otillräckligt för alla investeringar man vill göra samarbetar man i hög grad med CONNECT Skåne för anskaffning av kapital, bla via affärsänglar. Vidare verkar man genom deläggande i såddkapitalbolaget Lumitec.

3. Anställda

Moderbolaget anställer endast VD på halvtid. I de två dotterbolagen anställs sammanlagt 30 personer, motsvarande 24 heltidsekvivalenter. En tredjedel av dessa är huvudsakligen sysselsatta med administration, ekonomi och bolagsledning.

4. Ambitioner för framtiden

Inom LUAB diskuteras ökade satsningar på att hjälpa fram tjänstebaserade företag ur LU:s forskning och behov av att utveckla licensieringsverksamhet kring forskningsbaserade patent.

För holdingbolagets huvudverksamhet, engagemanget i forskningsbaserade företag, har man den övergripande ambitionen att ta större ägarandelar och erbjuda ökat engagemang i de bolag i vilka man bestämmer sig för att investera. Om inte bolagets resurser ökar innebär detta naturligtvis att det totala antalet företagsengagemang minskar för LUAB.

VD ser en stor potential för kommersialisering av forskning vid Lunds universitet som pga brist på medel för stödjande verksamhet och på kapital för investering i tidiga faser inte kan realiseras.

Man arbetar med ambitionen att anställa tre personer på heltid för att arbeta med stöd till nyföretagande, men medel saknas idag. Man upplever att en kapitalförstärkning till bolaget skulle ge en enorm återbäring till samhället.

Universitetsholding i Linköping AB

1. Koncernstruktur

dotterbolag:

Forskarpatent i Linköping AB
 SKILL Studentkompetens i Linköping AB
 Träteknikpoolen i Linköping AB
 Mjärdevi Business Incubator

ägarandel:

100 % (Vilande)
 100 %
 100 %
 100 %

intressebolag

inga intressebolag (ägande > 20 %), sju mindre innehav

ägarandel medägare

Bolaget har inga andelar i affärsdrivande företag med sikte på exit. Däremot äger man andelar i tre affärsdrivande bolag med kopplingar till LiU-institutioner.

2. Verksamhet

Typ av verksamhet	Via dotterbolaget/en	Huvudsaklig målgrupp	Viktigaste partners
Uppdragsforskning (uppdragsverksamhet knuten till forskningskompetens inom biologi respektive träteknik)	Calluna AB (10% ägande) Träteknikpoolen	Såväl privata som offentliga kunder inom respektive område	
Konsultuppdrag för studenter	SKILL AB	Kunder i både privat och offentlig sektor, med tyngdpunkt i Östergötland.	
Stöd för immaterialrättsskydd		LiU's forskare	Kompetens inom myndigheten. Regionala medel bekostar driften
Stöd av nyföretagande	Mjärdevi Business Incubator AB	Forskare och studenter vid universitetet.	<u>Innovationsbron öst Mjärdevi Science Park AB</u>

Bolaget har till uppgift att verka för kommersialisering av universitetets forskning och forskningskompetens. Historiskt har verksamheten fokuserats på att uppmuntra och stödja företagsbildning genom aktivt sökande efter kommersialiserbara uppslag samt olika typer av rådgivning. Holdingbolaget har dock idag inga poster i start-up företag, något som förklaras både av begränsade resurser och av att en sådan policy tidigare varit ett krav från den lokala Teknikbrostiftelsens sida.

Bolaget har även ett speciellt entreprenörprogram för kvinnor, EGEN, vilket under 2006 genererat 6 nystartade företag. Genom en större regional satsning på kommersialisering av medicinteknisk forskning 2004-2006 som kanaliseras genom holdingbolaget gavs 66 projekt stöd för immaterialrättskydd, vilket utmynnade i 12 bolagsstarter.

3. Anställda

Holdingbolaget har fyra anställda inom moderbolaget, vilka i huvudsak arbetar som "idésökare". VD har bakgrund inom "life science", en person är orienterad mot kommersialisering av teknisk forskning och en person arbetar med studentfokus. Koncernen har sammanlagt drygt 25 anställda, varav merparten återfinns inom dotterbolaget SKILL. Detta bolag säljer konsultuppdrag utförda av studenter från kontor i Linköping, Norrköping och Jönköping.

4. Ambitioner för framtiden

Verksamheten i och omkring holdingbolaget ses över under 2006. Man planerar att föra över uppgiften att stödja nyföretagande bland lärare och studenter och den verksamhet som bedrivs för detta syfte inom holdingbolaget till en enhet inom myndigheten. Driftskostnader för denna verksamhet är avsedd att liksom tidigare baseras på regionalt förankrade medel från kommuner etc. Linköpings universitet har tagit på sig uppgiften att agera huvudnod för det operativa arbetet med regionens stödsystem för innovation och entreprenörskap. Holdingbolaget skall enligt planerna renodlas till ett verktyg för att utveckla dotterbolagens verksamhet (servicebolag för uppdragsforskning och konsulting) och, i den utsträckning ekonomin tillåter det, för att ta ägande i nyföretagande som kommit till den bolagsbildande fasen.

Bland de planer för nya dotterbolagsverksamheter som finns har tanken på ett bolag för att sälja konsulttjänster inom forskning kommit längst mot ett förverkligande. Här ska så väl ren kunskap som instrumentering ingå. Tanken är att med en liknande affärsmodell som det framgångsrika dotterbolaget SKILL, som inriktar sig på att marknadsföra studentkompetens, främja forskares konsultverksamhet. Parallellt med detta, om än i mindre utvecklad form, finns planer på att bolagisera uppdragsutbildning genom holdingbolagssfären.

Under hösten ska man i ta fram en ny produkt av tjänst där bolaget även tar hand om IPR från institut och företag för att med hjälp av studenters kunskaper och drivkraft göra en analys av marknad, bygga prototyp etc. Mindre försök av denna sort har tidigare gjorts med gott resultat.

Man ser också behov av att få tillgång mer substantiellt kapital för att kunna växla upp projekt som i "för-såddfasen" visar god potential, och diskuterar möjligheten att starta en riskkapitalfond kopplad till holdingbolaget.

Man vill knyta ytterligare en "idésökare", utöver de tre som redan finns inom moderbolaget, till verksamheten med kommersialiseringsstöd. Observera att denna verksamhet dock planeras flytta från bolaget till myndigheten.

Brist på rejält riskkapital för finansiering av något senare skeden av produktbaserade innovation ses som något av en hämsko på utvecklingen kring LiU.

KTH Holding AB

1. Koncernstruktur

dotterbolag:	ägarandel:	
KTH Näringslivskontakt AB	100 %	(Vilande)
KTH Executive School	100 %	
KTH International, Training and Education AB	100 %	
KTH Seed Capital Holding AB	51 %	
KTH Norrtälje	100 %	

intressebolag **ägarandel** **medägare**
inga intressebolag (>20 % ägande)

Dessutom har bolaget c.a 15 forskningsanknutna portföljbolag.

2. Verksamhet

Typ av verksamhet	Via dotterbolaget/en	Huvudsaklig målgrupp	Viktigaste partners
Uppdragsutbildning	KTH Executive School KTH International, Training and Education AB	Näringslivschefer Ericsson (globalt)	
Stöd för immaterialrättsskydd		Studenter och forskare vid KTH	KTH Innovation
Stöd av nyföretagande			STING, övriga inkubatorer och starthus i Stockholm, KTH Innovation
Övrigt: Riskkapitalverksamhet	KTH Seed Capital Holding AB		SEB företagsinvest, Industrifonden, Wallenbergsstiftelsen

KTH Holding har ambitionen att verka för en god sammantagen miljö för forsknings-kommersialisering vid lärosätet, t ex genom att möjliggöra finansiering av nystartade bolag sprungna ur lärosätets forskning. Samtidigt ses bolaget som ett verktyg för myndighetens arbete med samverkansfrågor i ett brett perspektiv.

Investeringsfonden KTH Seed Capital, som bedrivs i form av ett kommanditbolag i vilken KTH Holding:s dotterbolag KTH Seed Capital AB utgör komplementär, är ett viktigt instrument för att förse nystartade företag med kapital.

Moderbolaget äger andelar i ett tiotal portföljbolag (forskningsavknoppningar) i vilka man tidigare investerat och ytterligare en handfull i vilka holdingbolaget som representant för KTH

mottagit ägarandelar som gåva. Man har konsekvent valt att avstå från att engagera sig i styrningsfrågor i de nystartade bolag i vilka man investerat.

3. Anställda

Moderbolaget har förutom VD (f.n. föräldraledig på 80%) två anställda. Dessa personer arbetar dock i praktiken nästan uteslutande för myndighetens enheter för tredje uppgiften genom avtal mellan bolaget och myndigheten. I koncernen finns sammanlagt 15 anställda, varav sju respektive fem inom utbildningsföretagen KTH Executive School och KTH International Education & Management AB.

4. Ambitioner för framtiden

Bolaget är ett viktigt verktyg i pågående omvandling av KTH:s arbete med forskningskommersialisering i vid mening. Man planerar att i ökad omfattning föra in uppdragsutbildning och uppdragsforskning i bolagssfären för att kunna erbjuda mer attraktiva tjänster och höja effektiviteten i administration och marknadsföring. Bolaget vill också rekrytera för att säkerställa långsiktig verksamhet inom kommersialiseringsstöd i form av nyföretagande och immaterialrättsligt skydd av forskningsresultat, men är inte i stånd att göra detta idag.

En ny investeringsfond som skall ha till uttalad huvuduppgift att investera i objekt från de KTH och Chalmers diskuteras för närvarande mellan de bägge högskolorna.

Moderbolagets VD anser att funktionen för support (rådgivning) bör samordnas nationellt för att få bästa möjliga utväxling på den kompetens som finns.

Holding AB vid Luleå Tekniska Universitet

1. Koncernstruktur

dotterbolag:
(inga dotterbolag)

ägarandel:

intressebolag

Simtech Research AB
EPAB

ägarandel **medägare**

48 % 2
50 % 1

Bolaget har andelar i ytterligare två affärsdrivande portföljbolag.

2. Verksamhet

Typ av verksamhet	Via dotterbolaget/en	Huvudsaklig målgrupp	Viktigaste partners
Stöd för immaterialrättskydd	Lunova AB (17% ägande)		Teknikbrostiftelsen i Luleå och Norrsådd Holding AB
Stöd av nyföretagande	Lunova AB (17% ägande)		Teknikbrostiftelsen i Luleå och Norrsådd Holding AB

Bolagets fokus ligger för närvarande på att vara behjälplig i kommersiell exploatering av projekt och kunskaper inom ramen för Luleå Tekniska Universitet. Bolagets verksamhet utförs till största delen av Lunova AB vilket samägs med Teknikbrostiftelsen i Luleå och Norrsådd Holding AB. Lunovas affärsidé går ut på att erbjuda affärskompetens och minoritetsägarskap/såddfinansiering till potentiella tillväxtföretag med klar anknytning till LTU. Idag förvaltar man ett kapital om c:a 30 miljoner. Tidigare har man även arbetat med rådgivning och stöd i projekt från de allra tidigaste faserna, eftersom det saknats andra resurser för den uppgiften. I och med att inkubatorverksamhet nu kommit igång i anslutning till Aurorum Science Park kommer Lunova att få en något ”senare” roll. Holdingbolaget äger en mindre andel av det aktuella bolaget Aurorum Business Inkubator AB.

Vid universitetet drar man under hösten 2006 igång en ny verksamhet vid namn Enheten för omvärldskontakter. Denna enhet är tänkt att förstärka universitetets totala arbetet med samverkan och kommersialisering arbeta i nära samarbete med bl.a. Holding AB, Aurorum Business Incubator och Lunova.

Holdingbolagets direktinvesterade portföljföretag sysslar bland annat med hållfasthetstekniska beräkningar (Simtech research AB), mjukvaruutveckling (Marratech AB) samt konsulttjänster inom produktutveckling, konstruktion, tekniska beräkningar m.m. (Conex AB).

I den mån det förekommer uppdragsutbildning eller uppdragsforskning sker det inom andra ramar inom universitetet.

3. Anställda

Bolaget har haft en timanställd under 2004. Under senare delen av 2005 samt under första halvan av 2006 har bolaget inte haft någon anställd utan avvaktar universitetets översyn.

4. Ambitioner för framtiden

I nuläget avvaktar man Universitetets översyn av hur möjligheterna för verksamheten ser ut samt även statens utredning angående holdingbolagen. Man inväntar även beslut om lärarundantagets vara eller icke vara. Ny personal anställs eventuellt efter att dessa processer är i hamn. I ett sådant läge kan samarbete med andra holdingbolag bli aktuellt i form av patentbolag etc. Några konkreta planer finns dock inte i nuläget.

Man ser god potential för nyföretagande vid universitetet men bristen på kapital i holdingbolaget hämmar verksamheten. Man tror dock på ett ökat antal avknoppningar.

Högskolan i Halmstad Utvecklings AB

1. Koncernstruktur

dotterbolag:
(inga dotterbolag)

ägarandel:

intressebolag
inga intressebolag (> 20% ägande)

ägarandel medägare

Bolaget har också mindre andelar i två bolag som ingår i stödsystemet för forskningskommersialisering och företagande i Sydsverige / Halmstad: Forskarpatent i Syd AB och Teknocenter Sverige AB (företagspark i Halmstad).

2. Verksamhet

Typ av verksamhet	Via dotterbolaget/en	Huvudsaklig målgrupp	Viktigaste partners
Stöd för immaterialrättsskydd		Studenter (särskilt från utvecklingsingenjörsutbildning) och forskare vid HH.	
Stöd av nyföretagande		Studenter (särskilt från utvecklingsingenjörsutbildning) och forskare vid HH.	HH:s inkubator 'Innovationsgruppen'

Bolagets fokus ligger uteslutande på att bedriva riskkapitalverksamhet och därigenom stimulera till kommersialisering av innovationer knutna till högskolan. Man investerar upp till 300.000 kronor per objekt.

3. Anställda

Bolaget har inga anställda. VD, som i praktiken arbetar 30-40 % i verksamheten, är utöver en mindre arvodering från bolaget anställd vid högskolan.

4. Ambitioner för framtiden

Planer finns på att, baserat på högskolans forskningskompetens, starta avancerad verksamhet för idrottsfysiologiska bedömningar. Holdingbolaget kan då tänkas användas som ägare till en verksamhet som inte platsar inom myndigheten, men som är till nytta för högskolans utveckling. Vidare överväger man att föra över myndighetens inkubatorverksamhet (Innovationsgruppen) till delat ägande mellan kommunen och holdingbolaget.

Man ser holdingbolagets uppgift som den att lotsa nya lovande företag fram till mer substantiella kapitaltillskott och vidare utveckling. För närvarande är dock bolagets svaga balansräkning en hämsko på verksamheten och ett hot mot dess möjlighet att verka i framtiden.

Uppsala Universitets Utveckling AB (UUAB)

1. Koncernstruktur

dotterbolag:

Memenet	100 %	(vilande)
UU Näringslivskontakt AB (NLK)	100 %	
UU Projekt AB	100 %	
Forskarpatent i Uppsala AB (FPAT)	87%	
Institutet f. personal och företagsutveckling (IPF)	100 %	
<i>Via IPF:</i>		
Uppsalagruppen	100 %	

intressebolag

Uppsala Innovationscenter AB (UIC)	ägarandel	medägare
	25 %	1, 3

Moderbolaget innehar även aktieposter i 27 affärsdrivande portföljbolag baserade på kommersialiseringprojekt från universitetet.

2. Verksamhet

Typ av verksamhet	Via dotterbolaget/en	Huvudsaklig målgrupp	Viktigaste partners
Uppdragsutbildning	Uppsalagruppen	Skolor	
Uppdragsforskning	NLK Uppsalagruppen	SMF Skolor	Nutek
Stöd för immaterialrättsskydd	FPAT	Forskare vid UU och SLU, säljer även tjänster till holdingbolag i Stockholm	Innovationsbron, SLU Holding
Stöd av nyföretagande	NLK UIC UU Projekt AB		Vinnova

Huvuddelen av den verksamhet som syftar till att stödja nyföretagande bedrivs i koncernens moderbolagen, även om ovanstående tre dotterbolag också verkar för detta syfte. Koncernen tar regelbundet mindre andelar i nystartade företag med bas i Uppsala universitet. Man ser det dock inte som sin uppgift att bedriva ren affärsverksamhet, utan vill vara en katalysator för innovation med bland annat en stark rådgivande funktion. I många fall deltar bolaget med begränsat riskkapital; normalt 100-150 tusen kronor – i enskilda fall upp till en miljon.

Man bedriver ingen uppdragsutbildning via holdingbolaget, vilket varit ett aktivt val från universitetets sida. I grunden ser man bolaget som universitetets verktyg för den 3:e uppgiften.

Det stöd inom immaterialrättsområdet som ges genom dotterbolaget FPAT stöddes tidigare av Innovationsbron. Under de senaste åren har detta stöd minskat kraftigt för cirka 1/6 av finansieringen av Forskarpatent genom köp av tjänster och vissa bidrag. 5/6 finansieras genom försäljning av tjänster och uppdrag samt rena ägartillskott från UUAB och SLU-Holding. FPAT handlade under 2005 c:a 150 ärenden och medverkade till 23 patentansökningar.

3. Anställda

Holdingkoncernen har 20 anställda, varav fyra arbetar med att stödja och uppmuntra forskningskommersialisering. Av dessa arbetar tre med patent: en dokumentspecialist, en affärsstrateg – båda med gedigen bakgrund inom immaterialrätt för life science – och en yngre projektledare vars arbete går ut på att skapa affärer kring tagna patent. Dessutom en operativ VD. Moderbolagen anställer utöver VD endast en företagsekonom, som står för internt administrativt arbete. De övriga 16 arbetar inom dotterbolag som inte direkt sysslar med kommersialisering (Institutet för personal och företagsutveckling står med sitt dotterbolag för minst 14 av dessa anställda).

4. Ambitioner för framtiden

Bolaget rör sig närmare universitetet, som planerar att införa kommersialiseringaktiviteter inom myndigheten.

GU Holding AB

1. Koncernstruktur

dotterbolag:	ägarandel:
Gastrolink AB	50 %
Botaniska Analysgruppen i Gbg AB	95 %
Växtskyddslab i Skandinavien AB	95 % (via ovanstående dotterbolag)
Lexilogik AB	100 %
GU Holding Invest AB	100 %

intressebolag	ägarandel	medägare
I-Tech AB	41 %	5
GU Surgical Science AB	27 %	4

Bolagssfären har också direkt ägande i tio affärsdrivande bolag.

2. Verksamhet

Typ av verksamhet	Via dotterbolaget/en	Huvudsaklig målgrupp	Viktigaste partners
”Uppdragsforskning” – speciell uppdragsverksamhet byggd på forskningskompetens	Botaniska analysgruppen i Gbg AB – utför pollenanalyser. Starkt kopplat till viss institution.		
Stöd för immaterialrättsskydd		Forskare vid GU	Arbetet bedrivs främst av myndighetsenheten Innovationservice
Stöd av nyföretagande		Forskare vid GU	

Bolaget har en tydlig verksamhetsfokus mot att starta nya forskningsbaserade företag.

3. Anställda

Bolaget har sju anställda, motsvarande sex heltidsekvivalenter. Av dessa är två personer affärsutvecklare som engagerar sig i driften av de bolag i vilka holdingbolaget engagerat sig samt i utvecklingsprojekt i vilka bolaget ser kommersialiseringspotential. VD, som samtidigt är enhetschef för Forsknings- och innovationsservice inom Göteborgs universitet, är anställd på halvtid inom bolaget. Slutligen har bolaget en person anställd som investment manager samt en person som projektledare för inkubatorverksamheten.

4. Ambitioner för framtiden

Bolaget och myndighetsenheten Forsknings- och innovationsservice vill utveckla bättre möjligheter att licensiera ut universitetspatent som alternativ till bolagisering. Licenskompetens

måste kombineras med bransch- och tekniks specifik kompetens, varför detta är ett område där man gärna skulle se ett oberoende nationellt resurscentrum.

Man har också en ambition är att vidga samarbetet med övriga högskolor i Västsverige. Förutom en planerad utökning av samarbetet med Chalmers vill man också se över möjligheterna att öka samarbetet med högskolorna i Västsverige. Forsknings- och innovationsservice har fått i uppdrag av det Västsvenska universitetssamarbetet VUS att bilda ett kompetenscentrum för affärsjuridik och immaterialrätt som skall utgöra en resurs för alla högskolorna i Västsverige. Det skapar en plattform som möjliggör ett ökat samarbete med högskolorna inom VUS även för GU Holding.

Forsknings- och innovationsservice har ett nära samarbete med sjukvården främst kring uppdrag inom kliniska prövningar (förhandlingar och avtalshantering). Nu satsar Västra Götalands Regionen (VGR) på att identifiera innovationer inom sjukvården, vilket leder till ett nytt samarbete med universitetet. VGR avser att använda sig av det befintliga innovationssystemet där man redan är en tung medfinansiär. Här räknar man med att GU Holding kommer att bli en viktig aktör, speciellt eftersom stora delar av sjukvården ingår i Sahlgrenska universitetssjukhuset (SU Sahlgrenska, SU Östra, SU Mölndal) där mycket av forskningen är gemensam med Sahlgrenska akademien vid Göteborgs universitet.

Diskussioner pågår med bl.a. Karolinska Institutet Holding AB om ett samarbete. Det handlar då främst om att samarbeta inom det biovetenskapliga området.

SU Holding

1. Koncernstruktur

dotterbolag:

SUCCESS
Academos AB
Idéagenten AB

ägarandel:

100 %
100 %
100 %

intressebolag

Lärarjouren i Sverige AB
Nordic Brand Academy

ägarandel medägare

23 % 5
20 % 5

Bolaget äger andelar överstigande 20 % i två fristående affärsdrivande portföljbolag. Dessutom har SU Holding en mindre ägarandel i ett antal andra bolag.

2. Verksamhet

Typ av verksamhet	Via dotterbolaget/en	Huvudsaklig målgrupp	Viktigaste partners
Uppdragsutbildning	SUCCESS. Bolaget säljer och paketerar utbildning och översätter företags behov till utbildningspaket.	Både offentliga aktörer och näringslivet	SU
Stöd för immaterialrättsskydd		Forskare	SU Holding köper in denna typ av kompetens från kommersiella aktörer, eller t ex från KIHAB.
Stöd av nyföretagande	Idéagenten AB inkl. starthus	Studenter och doktorander vid SU	Företagspartner, (bank, revision, advokat), SU:s studentkår
Kommersiell nyttiggörande av konstnärlig verksamhet (förlag/musikterapi/marknadsföring av en musikpedagogisk produkt)	Academus AB		Musikhögskolan i Stockholm

Utöver dessa uppgifter ägnar sig moderbolagets personal, framför allt bolagets VD, åt att engagera sig i styrelsearbete och annat stödarbete åt avknopningsföretag i vilka man idag har ett lite större ägande samt åt projekt med identifierad kommersiell potential.

Holdingbolagssfären ses både som ett verktyg för att utforma effektiva gränssnitt mellan universitetet och näringslivet och som ett verktyg för kommersialisering. Som ett exempel på hur dessa uppgifter hänger ihop anges den konstruktion man använde vid tillkomsten av ett av VINNOVA delfinansierat forskningscenter, där man skapar en konstruktion där forskare avskriver sig immaterialrättigheter till näringslivet och holdingbolaget gemensamt. VD ser att universitetet kan ha stor nytta av bolaget när man börjar bedriva ett mer proaktivt arbete med näringslivskontakter. Holdingbolaget kan till exempel, som i konstruktionen med det ovan nämnda forskningscentret, användas för att skapa strukturerade lösningar för immaterialrätt som förenklar avtal med företag. Däremot ser man det inte som holdingbolagets roll att utvecklas till en fullfjädrad såddfinansaktör. Man vill även i framtiden vara en stödjande resurs i tidigare stadier i kommersialiseringprocessen och samverka med externa aktörer som Almi, Innovationsbron och NUTEK.

Arbetsfördelning med de andra två universitetsholdingbolagen i Stockholm – KTH Holding och KIHAB – är ett mål för SU-Holding. Man ser det som att SU Holding fortsätter att specialisera sin stödfunktion till att gälla framför allt tjänstebaserat nyföretagande medan företagsidéer baserade på tekniska eller medicinska produkter hänvisas till de andra två holdingbolagens stödsystem.

3. Anställda

De tre dotterbolagen bedriver självständig näringsverksamhet. De har tillsammans ett tjugotal anställda med kompetenser som ligger i linje med bolagens verksamheter. Moderbolaget har, förutom VD och projektanställd personal, en anställd som i dagsläget är uthyrd till Vinnova.

4. Ambitioner för framtiden

Bolagets ordförande Staffan Riben ser stor potential för utveckling av SU Holding, med två huvudpunkter. Dels kan arbetet med tjänstebaserad kommersialisering av universitetets kompetens stärkas, t ex genom att utrednings- och konsultuppdrag med bas i lärarnas expertis marknadsförs på ett mer effektivt sätt. Dels torde flödet av produkt- eller metodbaserade avknoppningar från SU-forskning kunna förbättras genom mer omfattande uppsökande insatser från holdingbolaget och myndighetens näringslivsenhet.

Under 2007 pågår ett projekt, delfinansierat av Innovationsbron Stockholm, för att realisera ett utbyggt stödsystem (inkubator) i kommersialiseringsprocessen.

Uminova Holding AB

1. Koncernstruktur

dotterbolag:

Uminova Innovation AB
USBE Executive Education

ägarandel:

50,3 %
100 % (vilande)

intressebolag

Etanolflyg i Sverige AB
BLG Programmet AB
Uminova Invest AB
Uman Genomics

ägarandel medägare

48,5 % 1,5
45 % 1,2,5
23 % 2,4
39 % (i likvidation)

Bolagssfären äger inga egna andelar i forskningsavknoppade portföljbolag (dock via minoritetsägande i Uminova Invest AB)

2. Verksamhet

Typ av verksamhet	Via dotterbolaget/en	Huvudsaklig målgrupp	Viktigaste partners
Uppdragsutbildning	USBE Executive Education – dock ingen verksamhet	Mellanchefer i Tjeckien	
Stöd för immaterialrättsskydd	Uminova Innovation AB	UMU-forskare / lärare / studenter	Kommun och landsting (via ALMI)
Stöd av nyföretagande	Uminova Innovation AB	UMU-forskare / lärare / studenter	Kommun och landsting (via ALMI)

Verksamheten i holdingbolagssfären är idag helt inriktad på att stödja och finansiera nyföretagande och immaterialrättsskydd. Denna verksamhet bedrivs via två dotterbolag. Uminova Innovation och Uminova Invest. Det förstnämnda bolaget arbetar med rådgivning och stöd med driftsmedel från universitetet, kommun och landsting (via regionalt Almi-bolag). Uminova Innovation driver också ett inkubatorprogram, förlagt till anläggningen Uminova Science Park. Under 2005 startades 34 avknopningsbolag med stöd från holdingbolagssfären. Uminova Invest tar andelar i och deltar med kompetens till nya företag. Bolaget, som utöver holdingbolaget ägs av Norrsådd Holding, Innovationsbron och privata Balticgruppen, har efter en nyemission 2004 ett sammanlagt kapital om c:a 30 miljoner kronor.

3. Anställda

Moderbolaget har inga anställda. Inom Uminova Innovation finns 15 anställda, varav fyra arbetar med ledning och administration. Övriga arbetar med olika former av rådgivning och innovationsutveckling. För driften av investmentbolaget Uminova Invest är två personer anställda inom dotterbolaget. Sammantaget finns alltså 16 personer inom bolaget.

4. Ambitioner för framtiden

En inkubatorverksamhet med särskild inriktning mot bioteknik drivs sedan en tid inom universitetet. När driftsmedlen från Vinnova och EU för denna verksamhet tar slut hoppas man kunna bevara den. I så fall är det tänkt att flytta in verksamheten i ett nytt bolag inom holdingsfären med nyanställningar till följd. Man vill också försöka kapitalisera upp Uminova invest ytterligare.

Man upplever att det finns objekt att investera i som idag inte ryms i de ekonomiska ramar som Uminova invest har.

Karolinska Institutet Holding AB (KI HAB)

1. Koncernstruktur

dotterbolag:	ägarandel:	
Karolinska Institutet Education AB	100 %	
Karolinska Institutet Innovation AB	100 %	
Karolinska Institutet Research Services AB	100 %	
University Accomodation Center AB	100 %	
Karolinska Institutet University Press	100 %	
<i>Dessutom, via Karolinska Institutet Innovations AB:</i>		
Probioma AB	100 %	
SoftCure Pharmaceuticals AB	60 %	
Intressebolag (koncernen)	ägarandel	medägare
Karolinska Development (I) AB	41 %	2,4
Karolinska Development II AB	20 %	2,4

Holdingbolagssfären innehar också positioner i ett femtiotal forskningsbaserade företag.

2. Verksamhet

Typ av verksamhet	Via dotterbolaget/en	Huvudsaklig målgrupp	Viktigaste partners
Uppdragsutbildning	Karolinska Education		
Stöd för immaterialrättsskydd	Karolinska Institutet Innovation	KI:s forskare, samt i flera fall forskare från andra universitet	
Stöd av nyföretagande	Karolinska Institutet Innovation	KI:s forskare, samt i flera fall forskare från andra universitet	
Kommersialisering av (hitta nya) läkemedelskandidater	Actar AB	Läkemedelsindustrin och många av de spinn-off företag som är upptagna i holdingsfärens stödsystem	KIAB + andra nordiska kommersialiseringse nheter
Risckapitalverksamhet	Karolinska Development I + II	Universitetsforskare, med särskild tonvikt på KI	
Förlagsverksamhet	Karolinska Institutet University Press	allmänheten	
Bostäder	University Accomodation Center	Utländska gästforskare och studenter	

Moderbolaget KIHAB säljer administrativa tjänster till 34 dotter- och intressebolag. Dotterbolaget Karolinska Education har fått universitetets mandat att kanalisera all uppdragsutbildning vid KI. Bolaget har fördubblat sin omsättning flera år i följd, i takt med att utbildning flyttats över från institutioner och att den totala volymen av uppdragsutbildning ökat.

3. Anställda

Efter en stark expansion har moderbolaget 7-8 anställda, med ytterligare förstärkningar på väg in. Koncernen har c:a 25 anställda. VD uppger att långt över 200 personer är ”inblandade” i verksamheten med olika anknytning. Moderbolaget, som säljer administrativ och juridisk kompetens till dotterbolag och flera portföljbolag, har en bolagsjurist med assistent, en controller, tre ekonomer, en administratör och en vaktmästare anställda. De olika dotterbolagen har personal inriktade på försäljning av uppdragsutbildning, utvärdering av innovationspotential och förvaltning av fastigheter, i enlighet med de olika bolagens verksamhet. Bolagsfären har kunnat dra nytta av omstruktureringar i läkemedelsbranschen (t ex Pharmacias uttåg), vilket har möjliggjort kvalificerade rekryteringar.

4. Ambitioner för framtiden

Arbetet med att kommersialisera forskning, som hittills varit inriktat mot att starta produktbaserade företag, skall i ökande utsträckning även utsträckas till att stödja framväxten av

tjänstebaserad kommersialisering av forskningsresultat och –kompetens. Vidare vill man få till en nystart för den befintliga försäljningen av licenser, som ett alternativ till att kommersialisera forskningsresultat i nyföretagarform. Man räknar med att rejäla investeringar under lång tid behövs för detta, och hoppas på nationella initiativ på området.

Bolagssfären vill fortsätta utveckla sin geografiska räckvidd för forskningskommersialisering i form av nyföretagande för att få än bättre genomströmning av idéer genom de strukturer man byggt upp.

SLU Holding

1. Koncernstruktur

dotterbolag: Agriuniverse	ägarandel: 100 %	(under likvidition)
Intressebolag	ägarandel	medägare
Acanova AB	36 %	(avyttras 2006)
Biostapro AB	20 %	
Isconova AB	20 %	
SeedGard AB	22 %	(avyttras 2006)
Uppsala Innovationcenter AB	20 %	1

Bolaget innehar också mindre poster i Uminova Innovation, Forskarpatent i Uppsala, Forskarpatent Syd och SweTree Technologies som alla kan sägas utgöra delar av innovationsfrämjande system kring akademisk forskning. Dessa innehav samägs med andra holdingbolag. Bolaget äger andelar i fem forskningsavknoppade företag.

2. Verksamhet

Typ av verksamhet	Via dotterbolaget/en	Huvudsaklig målgrupp	Viktigaste partners
Uppdragsforskning	Tidigare projekt-administrativt stöd till internationella konsultuppdrag genom Agriuniverse (ingen verksamhet 2005)	SIDA	
Stöd för immaterialrättsskydd	Forskarpatent i Uppsala AB Forskarpatent Syd AB	Forskare, lärare och studenter vid SLU	Patentbyråer SLUs jurister
Stöd av nyföretagande <i>Huvudverksamhet för holdingbolaget</i>		Forskare, lärare och elever vid SLU	Samarbete med företag och organisationer i branschen samt offentliga supportorganisationer.

Genom att SLU:s verksamhet är etablerad på flera ställen i landet har SLU Holding AB en rikstäckande verksamhet. Totalt har fram till 2006-06-30 ca 24 MSEK investerats i 14 bolag varav 11 fortfarande bedriver aktiv verksamhet med en omsättning under 2005 på totalt 55 MSEK med 58 heltidsanställda. Av dessa är sju bolag avknopningsföretag; övriga engagemang gäller servicebolag i den infrastruktur för entreprenörskapsstöd som bolaget medverkat till att bygga upp. Samtliga investeringar har gjorts i mycket tidiga skeden och portföljbolagen har – med SLU Holdings aktiva stöd – lyckats attrahera ytterligare totalt ca 150 MSEK i ägarkapital. Av de sju bolag som startats har två lagts ned, de övriga fem bedriver framgångsrik verksamhet. Överenskommelse har träffats om avyttring av några av dessa bolag under hösten 2006, vilket kommer att generera en vinst för holdingbolaget. Bolagets VD lägger en stor del av sin arbetstid på att stödja de portföljbolag i vilka holdingbolaget valt att investera.

3. Anställda

Holdingbolaget har en anställd administratör, som på deltid hyrs ut till ett annat bolag. VD, som är engagerad på deltid, arbetar på konsultbasis.

4. Ambitioner för framtiden

Bolaget har ambitionen att utveckla en mer fullfjädrad riskkapitalaktör ur SLU Holding för att främja nyföretagsutveckling i ”den gröna sektorn” på bredare front. Denna verksamhet skulle ha ett stödjande och stimulerande ben, utgående från dagens verksamhet inom holdingbolaget, och ett investmentben, där aktörer som Innovationsbron, branschföretag och rena riskkapitalaktörer tänks skjuta till kapital. Tätare samarbete med myndighetsenheten SLU Omvärld eftersträvas också.

Tillsammans med stora branschaktörer arbetar SLU Holdings ledning med att söka skapa ett riskkapitalbolag fokuserat på de gröna näringarna. Avsikten är att skapa en rikstäckande riskkapitalorganisation som på affärsmässiga grunder investerar i företag som är i relativt tidiga utvecklingsstadier.

VD ser kulturskillnader som ett av hindren för att den kommersiella potential som finns i lärosätets forskning inte realiserar. Medel för projektstöd, vilket bland annat används för att överbrygga dessa barriärer, anses kunna generera ett stadigare kommersialiseringsflöde från lärosätet. Bolaget vill rekrytera för att säkerställa långsiktig verksamhet, men är inte i stånd att göra detta idag beroende på begränsade resurser.

Karlstads universitet Holding AB

1. Koncernstruktur

dotterbolag:
KaU Uppdrags AB

ägarandel:
100 %

intressebolag
Karlskogainstitutet AB

ägarandel **medägare**
20 % 1

Bolaget äger inga självständigt affärsdrivande portföljbolag.

2. Verksamhet

Typ av verksamhet	Via dotterbolaget/en	Huvudsaklig målgrupp	Viktigaste partners
Uppdragsutbildning	KaU Uppdrags AB. KaU har bestämt att <i>all</i> uppdragsutbildning skall hanteras av bolaget	Offentliga aktörer (mest regionalt). Man rör sig mot näringslivet och mot de nationella/internationella planen	

Bolaget ses inte som ett riskkapitalbolag som skall investera i universitetsavknoppade företag. Man har en mycket försiktig hållning till det egna kapitalet. Däremot ser man möjligheter till riskkapitalverksamhet om det egna kapitalet hade varit större eller tillgången till privata investerare i regionen varit större. Stöd för nyföretagande hanteras idag av personal inom myndigheten samt av stiftelsen INOVA. Denna stiftelse, som är kopplad till INOVA Science Park, driver även inkubatorverksamhet med stöd från Innovationsbrons inkubatorprogram.

3. Anställda

Moderbolaget har inga anställda. Dotterbolaget KaU Uppdrags AB har inte några egna anställda ännu utan hyr in personal motsvarande 2,5 heltidsekvivalenter för administration och ledning.

4. Ambitioner för framtiden

Man diskuterar investeringsverksamhet för nyföretagande. Regionala och nationella lösningar sökes. Vidare planeras för utvidgning av verksamheten i KaU Uppdrags AB till att omfatta även tjänster av uppdragsforskningskaraktär.

Man upplever att det finns en outnyttjad potential i form av kommersialiserbar forskning på högskolan. Om man hade haft mer pengar hade man troligen gjort mer i nuläget.

Högskolan i Kristianstad Holding AB

1. Koncernstruktur

dotterbolag:
Uppdrag AB

ägarandel:
100 %

intressebolag
(inga intressebolag)

ägarandel medägare

Bolaget äger inga självständigt affärsdrivande portföljbolag.

2. Verksamhet

Typ av verksamhet	Via dotterbolaget/en	Huvudsaklig målgrupp	Viktigaste partners
Uppdragsutbildning	Uppdrag AB	Offentlig sektor, även näringsliv i möjligaste mån	
Stöd av nyföretagande		Studenter och lärare vid högskolan	

Bolaget vill stöda nyföretagande genom att arbeta med rådgivning till projekt (främst från högskolans studenter) och främja aktivitet i Venture Cup. Bolagets VD har också arbetat med att utveckla en kurs i entreprenörskap för högskolans studenter. Under 2006-2007 finansierar Kristianstads sparbanks utvecklingsstiftelse viss verksamhet i bolaget.

Under 2006 har bolaget dragit igång bolaget Uppdrags AB för att arbeta med uppdragsutbildning vid HKr. Alla uppdragsutbildning vid högskolan skall enligt beslut gå genom bolaget. På så sätt skall ökade incitament för sådan verksamhet öka (genom att bolaget kan betala lärarna för utveckling av nya kurser etc) och den administrativa effektiviteten öka, vilket man hoppas skall ge ökad aktivitet och starkare kopplingar mellan högskola och näringsliv.

De aktiviteter som bolaget bedriver idag fick något av en nystart hösten 2005 då ny VD tillsattes. Verksamheten befinner sig därför i en uppbyggnadsfas.

3. Anställda

Bolaget har en heltidsanställd person.

4. Ambitioner för framtiden

Uppdrag AB är i en uppbyggnadsfas. Man satsar på att erbjuda utbildning inom åtta definierade områden och räknar med att under de närmaste åren hyra in två personer för administration och ekonomisupport av uppdragsutbildning, vilken utförs av högskolans lärare. Man planerar också för att dra igång en lärarjour för Skåne med förebild från Stockholm genom initial investering och support från holdingbolaget.

Holdingbolaget har en målsättning att investera i nya företag i den mån det kommer fram förslag som bedöms ha kraft ett växa bortom en- eller två mansbolag. Sådana förslag har hittills inte kunnat identifieras.

Högskolan i Borås Holding AB

1. Koncernstruktur

dotterbolag:

Action Caring Sweden AB
INICIA AB

ägarandel:

50 %
100 %

intressebolag
Reaction R&D Center

ägarandel **medägare**
25 % 5

Bolaget äger ett affärsdrivande portföljbolag (ovanstående Action Caring Sweden AB).

2. Verksamhet

Typ av verksamhet	Via dotterbolaget/en	Huvudsaklig målgrupp	Viktigaste partners
Stöd av nyföretagande	INICIA	Högskolans studenter	Drivhuset i Borås – en företagspark till vilken holdingbolaget deltagit i grundläggandet.

Verksamhet har bedrivits sedan februari 2004. Bolagets ledning har haft en relativt strikt syn på bolagets roll, i den meningen att man fokuserat skarpt på kommersiellt försvarbara investeringar i bolag med anknytning till högskolan. Verksamheten har koncentrerats till utveckling av det internationellt uppmärksammade dotterbolaget Action Caring. Framväxten av detta bolag var ett av skälen för högskolan att ansöka om holdingbolagets bildande och VD har lagt mycket tid på denna verksamhet. Nuvarande VD Ulf Grahm är inriktad på att fasa ut sitt engagemang i holdingbolaget och rekrytera ny personal till bolaget.

Bolaget INICA AB bedriver konsultverksamhet inom entreprenörsområdet och är kopplat till högskolans utbildning i entreprenörskap.

Det totala arbetet med att bygga upp ett stödsystem för nyföretagande kring högskolan har tagit fart under det senaste året, då bland annat företagsparken ESPIRA med tillhörande inkubator öppnats i anslutning till högskolans campus. I ESPIRAs lokaler skall högskolan finnas representerad, till en början i form av centrumbildningen Centrum för entreprenörskap och affärsutveckling. Sedan tidigare finns den studentdrivna inkubatormiljön Drivhuset i Borås på plats i kärhuset. Holdingbolagets ledning ser det som att det efter en långsam start börjar uppstå förutsättningar för större aktivitet i holdingbolaget genom förhoppningar om starkare flöden av kommersialiseringsprojekt i Sjuhäradsområdet

3. Anställda

Bolaget har inga anställda. VD och driftsansvarig för INICA är anställda inom högskolan.

4. Ambitioner för framtiden

Holdingbolaget kommer att utvecklas i relation till forskningsutvecklingen vid Högskolan i Borås. Man ser ett antal öppningar som väntas innebära större aktivitet i bolaget. För det första kommer högskolan att tillsammans med högskolorna i Skövde och Trollhättan, söka medel från Vinnovas Nyckelaktörsprogram för att utveckla system och rutiner i samband med tekniköverföring och kommersialisering av forskning. För det andra ger det samarbete som finns inom ramen för ESPIRA tillväxtcenter i Sjuhärad och andra satsningar av regional karaktär möjligheter för holdingbolaget. För det tredje kommer en ny VD att rekryteras till holdingbolaget.

Holdingbolaget och frågor om kommersialisering, patentering, licenser etc är ännu i ett initialt läge vid Högskolan i Borås. Som nämnts ovan har ett mera organiserat samarbete ("innovationssystem") nyligen startat. Man ser verksamheten som oprövad och menar att det

ännu inte går att säga om holdingbolaget eller andra satsningar är framgångsrika eller ej. Intresset för frågorna uppges öka, vilket väntas förstärkas i takt med att konkreta exempel utvecklas.

Appendix 2: Omvärldsrelationer

De 14 holdingbolag som förvaltas av universitet och högskolor karaktäriseras av en hög grad av heterogenitet sinsemellan. I denna delrapport belyser vi bolagens relationer till organisationer i deras omvärld, med särskilt fokus på relationer till det associerade lärosätet och till Innovationsbro-koncernen. Utöver de relationer som listas explicit i detta PM är kopplingar till regionala CONNECT-nätverk och Almi-bolag, samspel med lokala inkubatormiljöer och företagsparker samt gemensamma investeringar med Innovationsbron allmänt förekommande bland bolagen. För de holdingbolagssfärer som bedriver inkubatorverksamhet framhålls också regelbundna kontakter inom nätverk som SiSP (Swedish Incubators & Science Parks).

1. LUAB

Kontakterna till myndighetens arbete betecknas som goda, bolagets halvtidsanställda VD sitter t ex i samma korridor som innovationsenheten LU Innovations sex medarbetare och bolagets styrelseordförande är Lunds universitets direktör Peter Honeth. LUAB och LU Innovation samarbetar i aktivt uppsökande arbete för att identifiera kommersialiseringspotential i universitetets stora forskningsbas. I företagsparken IDEON finns, förutom ett stort antal ”mogna” företag med forskningsbas, en inkubator vid namn IDEON Innovation och en studentinkubator (Venture lab) som drivs av universitetet.

Verksamheten i moderbolaget betalas i huvudsak med medel från sparbanksstiftelserna Skåne och Färs & Frosta. Under 2005-2007 bidrar stiftelserna bland annat med medel till LUAB:s investeringar i form av gåvor om 1,2 miljoner kronor per år. I det regionala nätverket kring LUAB ingår också intressebolaget Lumitec – ett såddkapitalbolag för investering i mycket tidiga skeden där LUAB tillsammans med Industrifonden, Malmöhus Invest och Sparbanken Finn investerat 40 miljoner kronor. Detta bolag innehar idag sex portföljbolag.

Kontakter till holdingbolagssfärerna kring GU, KI och Chalmers beskrivs som täta; bland annat har man gjort gemensamma investeringar i forskningsbaserade företag. Bolaget har också relationer till Region Skåne, bland annat genom gemensamt ägande av bolaget Baltic Sea Development AB – ett bolag som är konstruerat för att förvalta delägarnas gemensamma åtaganden i det internationella konsortiet Baltic Sea Virtual Campus genom att bedriva marknadsföring och försäljning av konsortiets kursutbud.

2. Universitetsholding i Linköping

Holdingbolagets verksamhet kring kommersialiseringsstöd är starkt integrerad i universitetets arbete med den tredje uppgiften – något som till exempel märks av de långt gångna planerna på att flytta in denna verksamhet inom myndigheten. Denna verksamhet är även starkt integrerat i det regionala sammanhanget. Bland annat har Linköpings universitet tagit på sig uppgiften som ”huvudnod” för regionens innovationsfrämjande arbete. Huvuddelen av driftmedlen hämtas från Linköpings och Norrköpings kommuner, Länsstyrelsen och Landstinget.

Man har vid tidigare tillfälle köpt in kompetens inom immaterialrätt från holdingbolagssfärerna i Uppsala (Forskarpatent i Uppsala) och Umeå (Uminova Innovation), men efter nyrekryteringar till Linköpings universitet upplevs det behovet som mindre trängande.

Då holdingbolaget i stort sett inte investerar egna pengar i nystartade bolag är kontakter till offentligt ”riskkapital” mycket viktiga. Bolaget Rendera, som ägs av Innovationsbron Östra Götaland och mottar ekonomiskt stöd från regionförbundet Östsam, och Almi hör till de mest betydelsefulla kontakterna. Dotterbolaget Mjärdevi Business Incubator mottar även stöd inom Inkubatorprogrammet från Innovationsbron. Enligt en muntlig överenskommelse skall även Linköpings kommun betala en större del av driften av inkubatorn.

3. KTH Holding

Bolaget är nära integrerat med högskolans enhet KTH Innovation, t ex genom att bolagets tf VD delar sin tid mellan bolaget och denna enhet. Framtidsplaner för KTH:s verksamhet kring externa relationer tecknar en bild av bolaget som ett verktyg för lärosätets arbete med externa relation i vidare mening, då även uppdragsutbildning och uppdragsforskning i ökande utsträckning skall organiseras genom bolaget.

Den modell för innovationsstöd som man inom KTH arbetar med utgår från nätverksbyggande med viss regional bas. Särskilt viktiga funktioner i detta nätverk har inkubatorn Stockholm Innovation and Growth (STING), vilken genom fyra program och ett antal anställda affärscoacher arbetar med att hjälpa fram nya företag. Kopplad till denna verksamhet finns riskkapitalbolaget STING Capital, vilket bygger på resurser från ALMI, Innovationsbron, investerarnätverket Kista Investment Network (KIN) m fl. Holdingbolaget har investerat 300.000 kronor i bolaget, som har ett totalt kapital på 40 MKr. KIN och dess medlemmar – ett tjugotal affärsänglar – utgör också viktiga delar av holdingbolagssfärens nätverk. Man har också täta kontakter med den privata riskkapitalfonden KTH Seed Capital.

Man har vissa kontakter med de två andra holdingbolagen i Stockholm (SU Holding och KIHAB) och med motsvarande enheter på Chalmers, inte minst för erfarenhetsutbyte och gemensamma utvärderingar av kommersialiseringsobjekt. En viss arbetsfördelning vad gäller kompetensuppbyggnad och inkubatorer förekommer också. Bolaget samäger vidare ett antal portföljbolag med UUAB, GU Holding, SU Holding, SLU Holding och KIHAB.

4. LTU Holding

Bolaget tenderar att ha starkt regionalt förankrade relationer. Man samarbetar i någon mån även nationellt genom deläggande av BLG-Programmet AB med bland annat Chalmers tekniska högskola, Uminova Holding, Mistra, Energimyndigheten och skogsindustrin.

5. Högskolan i Halmstad Utvecklings AB

Holdingbolaget är nära integrerat med högskolans externt finansierade inkubatorverksamhet, där bolagets roll är att stödja nya företag med koppling till högskolan genom tidiga investeringar upp till 300.000. Relationen till Innovationsbron är mycket viktig – inte minst till det av Innovationsbron väst drivna bolaget IBV Startup AB som genom avtal med ett antal holdingbolag har option på att gå in med finansiering i bolagens portfölj företag. Denna finansiering, som förvaltas av de respektive holdingbolagen, är naturligtvis mycket viktig för ett holdingbolag med så begränsade resurser som HHUAB:s.

Bolaget har vidare relationer till regionala riskkapitalaktörer. Nätverket Hallandia Ventures förtjänar att nämnas som en särskilt relevant gruppering vilkas aktörer investerat i flera av holdingbolagets portföljbolag. På detta sätt har holdingbolagets regionala förankring lett till att investerade 2,5 miljoner matchats av uppskattningsvis 25 miljoner privat riskkapital och c:a 5 miljoner i medel från offentliga källor.

Saminvesteringar med andra holdingbolag har diskuterats, men inte kommit till stånd. Köp av tjänster av andra holdingbolag förekommer heller inte.

6. Uppsala universitets Utveckling AB

Relationen till universitetets ledning har tills nyligen varit något svag då den största delen av holdingbolagets finansiering kommit från Teknikbrostiftelsen i Uppsala. Trots stort engagemang från rektor har universitetet inte kunnat agera i så hög grad som önskat. Delvis har det ej heller funnits någon tydlig universitetsgemensam funktion för samverkan och kommersialisering. Den övergripande strategin för holdingbolaget är dock att närma sig universitetets arbete. Universitetet har också uttalat ambitioner att utveckla kompetens inom myndigheten. Idag är holdingbolaget kapitalstarkare, efter en lyckad exit.

UU Utveckling AB har kontinuerliga arbetsrelationer till flera andra holdingbolag. Relationen till SLU Holding är särskilt tät; bolagen har bland annat gemensamt ägande i inkubatorn Uppsala Innovation Centre och i tjänstebolaget Forskarpatent i Uppsala. Man drar vidare ömsesidig nytta av expertis inom KIHAB och STING genom att utbyta tjänster med varandra. En modell med stående avtal mellan Forskarpatent i Uppsala (FPAT) och dessa sfärer är under förhandling, vilket är avsett att underlätta intensifierat samarbete. FPAT har även ett avtal med Örebro universitet och sonderingar görs för liknande avtal med andra lärosäten. Moderbolaget har gjort flera gemensamma investeringar med KIHAB-sfären, KTH Holding och SLU Holding (var för sig). Man har även gjort flera gemensamma utredningar med KTH Holding som inte givit anledning att investera.

Bolaget har relationer till ett antal regionala riskkapitalaktörer. Tillsammans med SLU Holding är man aktivt engagerad i ledningen för privata Innoventus, även om bolagen bara äger varsin procent av företaget. På liknande sätt har man en överenskommelse varigenom Handelsbanken sköter ekonomin och UUAB står för mycket av verksamheten inom Handelsbanken i Uppsalas innovationsstiftelse.

7. GU Holding

Holdingbolaget är nära kopplat till universitetets arbete med den tredje uppgiften, en koppling som under senare år förstärkts och förtydligats då en prorektor för Externa relationer utsetts. Denna prorektor, Margareta Wallin Peterson, är sedan i år också styrelseordförande i bolaget. Det innebär att frågor kring kunskapsöverföring och kommersialisering av forskningsresultat blir prioriterade frågor för universitetets ledning. Nuvarande VD Claes Jansson har universitetets uppdrag att bl.a. se hur bolaget på bästa sätt kan fungera som verktyg i universitetets arbete med kommersialisering av forskningsresultat. GU Holding har ett nära samarbete med universitetets centrala enhet, Forsknings- och innovationsservice, som arbetar med innovationsrådgivning, uppdragsverksamhet och forskningsfinansiering. Bolaget ingår som en viktig komponent i universitetets innovationssystem (GU Holding/Sahlgrenska Science Park - affärsinkubatorn Framtidens Företag/Handelshögskolans entreprenörsutbildning - serviceorganisationen Forsknings- och innovationsservice).

GU Holding har också ett mycket nära samarbete med Innovationsbron Väst, VGR och BRG, vilka bidrar till att finansiera det regionala innovationssystemet där GU Holding ingår, och verksamheten är integrerad i det västsvenska stödsystemet för innovationsstöd som förutom ovan nämnda partners också arbetar nära de andra högskolorna i Västsverige, t ex genom Västsvenska universitetssamarbetet (VUS).

GU Holding och universitetet har ett nära samarbete med Chalmers bl.a. avseende kommersialisering i tidig fas (ett interregprogram), gemensam affärsrådgivning i samarbete med

Innovationsbron Väst och samarbete kring licensieringsfrågor inom gemensamma forskningsområden (Chalmers Industriteknik). Holdingbolaget deltar i Innovationsbrons inkubatorprogram tillsammans med Sahlgrenska Science Park (en inkubator inom biovetenskap som drivs av BRG, VGR och Göteborgs universitet).

8. SU Holding

Bolaget är nära integrerat med myndighetens samverkansarbete, tydligast manifesterat av att SU:s Näringslivschef Thomas Arctadius är bolagets VD. Han ser holdingbolaget som ett verktyg i universitetets palett, att användas både inom uppdragsverksamhet och inom stöd till forskningskommersialisering genom nyföretagande.

VD:s syn är att expertis inom immaterialrättsfrågor skall tillhandahållas genom bolaget, men att detta görs bäst genom att expertis köps in från kommersiella aktörer eller från andra holdingbolag. Detta förekommer främst i samarbete med KIHAB och UU Holding (dotterbolaget Forskarpatent i Uppsala).

En liknande hållning präglar tillgång till kapital för nyföretagande. Holdingbolaget ses inte som ett verktyg för investeringar, dels med tanke på den låga kapitalnivån i bolaget, dels eftersom de tjänstebaserade bolag som är vanligast bland SU:s avknoppningar i regel har större behov av bankkrediter och tidiga kunder än av regelrätta kapitaltillskott. För de bolag som trots allt har sådana behov satsar SU Holding på relationer till aktörer som KTH Seed capital, STING, ALMI och NUTEK

9. Uminova

Umeå universitet har valt att koncentrera arbetet med 'klassisk' kommersialisering till holdingbolagssfären, varför bolaget inte har någon direkt motsvarighet inom myndighetens ramar. Kopplingen till universitetets arbete syns i t ex universitetsdirektören Jan-Erik Ögrens och Prorektor för samverkan Ulf Edlunds engagemang i styrelserna för Uminova Holding och Uminova Innovation.

Bolagssfären har relativt täta kontakter med andra holdingbolag och associerade verksamheter. Genom bl a genom Venture Cup och organisationen SiSP (intresseorganisation för svenska inkubatorer, teknik- och forskningsparker) har man gott utbyte av lärdomar och kunskap. Holdingbolaget i Luleå nämns som en särskilt nära partner. Tillsammans med detta bolag äger man två intressebolag inriktade mot biobränsleutveckling. Vidare är SLU Holding är en av delägarna i Uminova Innovation. Affärsmässiga relationer finns också till KIHAB-sfären. Ett avtal om samarbete undertecknat i juni 2004 har lett till samarbete i utvärdering av projekt och till fyra gemensamma investeringar i portföljbolag. Genom Uminova Innovations medverkan i EU:s Innovation Relay Centre-program får man också viss tillgång till internationella kontakter som uppges ha visat sig värdefulla för vissa nystartade produktbolag.

Det av holdingsfären delägda investmentbolaget Uminova Invest söker samarbete med ett antal regionala aktörer, inklusive det regionala Innovationsbro-bolaget, för att där det behövs kunna tillföra portfölj företag ytterligare medel.

10. Karolinska institutet Holding

Holdingbolagssfären vid Karolinska institutet arbetar inte, till skillnad från i stort sett alla andra holdingbolag vid de större lärosätena, parallellt med myndighetsenheter för kommersialisering och avknoppningsstöd. Den affärsdrivande bolagssfären utgör istället huvuddelen av den vid KI befintliga stödstrukturen för forskningsbaserade innovationer. Undantag utgörs av KI:s enhet för strategisk utveckling och forskningssamarbete med näringslivet (SDO), av den studenttillvända

verksamheten i Unit for Bioentrepreneurship (UBE) och av insatser från informationsenheten, som t ex ger ut interntidningen 'KI Näringsliv'. Bolaget och dess verksamhet var kraftigt understödda av den tidigare rektorn Hans Wigzell, som fortfarande är engagerad i sfären. Även nuvarande rektorn sitter i moderbolagets styrelse.

Man arbetar med en helhetsprocess för forskningsbaserade affärsidéer till produkt som är helfinansierad och benämns Karolinska Institutet Innovation System (KIIS). KIHAB investerar eget kapital i processen. Vidare har KIHAB skapat investmentbolagen Karolinska Development I och Karolinska Development II. Bolagen är delägda av KIHAB-sfären, som också har den ledande rollen i bolagen och som genom universitetets varumärke står för legitimitet gentemot investerare. Privata och institutionella investerare, främst från Sverige, står för majoriteten av kapitaltillskottet i fonderna. En ny satsning, under namnet Karolinska Development III, planeras till 2007. Investmentbolagen har också kontakt med andra investerare som tillför kapital utöver de 800 miljoner kronor som finns i investmentbolagen. I KI-associerade Karolinska Investment finns till exempel ytterligare 600 miljoner kronor. Verksamheten i KIIS motsvarar ett medelstort läkemedelsföretag.

KIHAB-sfären arbetar med samarbetsavtal för kompetensutbyten och har regelbundna möten för att diskutera gemensamma investeringar med holdingbolagssfärerna vid Umeå, Lund, Uppsala universitet samt Göteborgs universitet. Sfären mottar bidrag från Innovationsbron/VINNOVA inom ramarna för det nationella inkubatorprogrammet.

11. SLU Holding

Bolaget bedriver viss uppsökande verksamhet i jakt på kommersialiserbar forskning tillsammans med enheten SLU Omvärld. En person arbetar med anställning från både holdingbolaget och myndighetsenheten. Bolagets VD vill arbeta för att förtäta dessa relationer, t ex genom att personal rör sig mellan bolaget och myndighetsenheten. Denna verksamhet delfinansieras för holdingbolagets del av Lantmännen. Relationen till denna organisation och till LRF och är även i övrigt viktiga, då dessa bland annat medinvesterar i holdingbolagets portföljföretag. Holdingbolaget har ambition att bygga vidare på samarbete med bland annat dessa partners för inrättandet av en ny verksamhet projektutveckling och såddfinansiering inom livsvetenskaperna.

Bolaget har också månat om att knyta band till holdingbolag i geografisk närhet till SLU:s fyra campusområdet, och har därför minoritetsposter i av andra holdingbolag (UUAB, Uminova-sfären) delägda företag som Forskarpatent i Uppsala, Forskarpatent i Syd, Uminova Innovation, m. fl.

Det faktum att ca 150 MSEK privat riskkapital investerats i portföljbolagen, bland annat från privata branschorganisationer, visar att SLU Holding har stort förtroende och goda kontakter utanför den akademiska sektorn. Utöver de bolag som moderbolaget investerat i har ett antal investeringar gjorts av det Uppsalabaserade riskkapitalbolaget Innoventus Project AB, i vilket SLU Holding har ett deläggande. Bolaget, som är inriktat mot Life Science har nyligen avslutat sin första exit.

12. Karlstads universitet Holding

Bolaget saknar VD. Universitetets samverkansdirektör Per Fredriksson sitter i styrelsen och är den person som har operativt ansvar för bolaget, universitetets rektor Christina Ullenius är ordförande i styrelsen. Holdingbolaget är alltså helt integrerat i universitetets samverkansarbete, där det främst används som kanal för universitetets uppdragsutbildning. Man har deklarerat att all uppdragsutbildning vid KaU skall skötas via det av holdingbolaget helägda dotterbolaget KaU Uppdrags AB, vars vinster skall återinvesteras i utveckling av uppdragsutbildningen.

Universitetet samarbetar med andra lärosäten vad gäller juridisk expertis, vilket ses som en bra modell att bygga på även för holdingsfärderna, eftersom man inte räknar inte med att skaffa egen kompetens inom överskådlig tid. En nationell struktur för sådan expertis efterfrågas. Några transfereringar med holdingbolaget inblandat har dock inte ägt rum. Tillsammans med holdingbolagen vid LiU och KTH har man investerat i det s.k. Karlskogainstitutet.

13. Högskolan i Kristianstad Holding

Bolaget är högskolans huvudsakliga enhet för stöd av samverkansrelaterad verksamhet. VD, som är lektor i företagsekonomi vid högskolan, har bidragit till en satsning på entreprenörskapsutbildning från högskolans sida. Holdingbolaget, som inte gjort några investeringar i portföljbolag ännu, räknar med att under hösten göra en överenskommelse med LUAB för att kunna använda kompetens därifrån i två aktuella fall av forskningskommersialisering.

Tillsammans med Innovationsbrons lokala bolag är högskolan aktivt i Futurum Creative Center, en verksamhet som syftar till att uppmuntra entreprenörskap bland högskolans studenter. Denna verksamhet är dock än så länge inte särskilt omfattande. I övrigt är VD:s regionala kontakter (Region Skåne, Connect, Almi, företagsparken Krinova m fl) viktiga tillgångar för bolaget. Ett exempel på detta är det faktum att den regionala sparbankens utvecklingsstiftelse förser bolaget med kontanta medel under tre år från och med 2006.

14. Högskolan i Borås Holding

Bolaget har inte mycket egen verksamhet, utan är starkt kopplat till det arbete kring samverkan och kommersialisering som bedrivs inom högskolans ramar. De två personer som i huvudsak är aktiva inom bolagsfären är båda anställda vid högskolans administrativa enheter. Kontakter till riskkapital baseras främst på personliga kopplingar till enskilda personer eller banker i regionen.

Samarbetet mellan högskolorna i Väst "Borås, Skövde och Trollhättan" sker på olika nivåer. Det sk Bättre-konceptet som syftar till kompetensutveckling i små och medelstora företag har givit många öppningar mot denna sektor. PROSAM är ett av Västra Götalandsregionen finansierat gemensamt projekt som syftar till en professionalisering av samverkansuppgiften. Nyckelaktörsprogrammet kommer att knyta de delar tätare som är av intresse för holdingbolaget. Med stöd från VUS har en juridisk kompetenspool byggts upp vid GU, som syftar till att stärka högskolornas kompetens inom området affärsjuridik och avtal. Detta projekt är under utveckling och kommer också att betyda något positivt för holdingbolaget

Tillsammans med andra holdingbolag diskuterar man huruvida dessa kan ta över ägandet för en av ett högskolekonsortium ägd lokalbokningsprodukt för att kunna sälja denna vidare till kunder utanför det befintliga konsortiet.

Appendix 3: Lärosätenas syn på holdingbolagen

På uttrycklig begäran från beställaren har vi studerat 2005 års årsredovisningar för de 14 universitet och högskolor som förvaltar holdingbolag. Samtliga studerade årsredovisningar tar upp bolagen, om än i varierande grad. Den ”officiella” bild som framträder ur årsredovisningar, universitetens hemsidor och, i förekommande fall, strategidokument som berör den s.k. tredje uppgiften är att holdingbolagen främst skall uppfattas som instrument för kommersialisering av forskningsresultat, (för-)inkubatorverksamhet samt riskkapitalverksamhet. En klar majoritet (10 eller fler) av universiteten ser holdingbolagens verksamhet som ett sätt att *kommersialisera forskningsresultat, underlätta företagsbildning och inkubatorverksamhet* samt att verka som *riskkapitalister*. En mindre andel av universiteten (5 eller färre) ser som uppgift för holdingbolagen att *äga och förvalta*, syssla med *uppdragsutbildning/uppdragsforskning* samt *patentrådgivning*. När det gäller verksamhet som riskkapitalister uttrycker dock såväl lärosäten med små som stora holdingbolag att verksamheten lider av brist på kapital. Man anger att det tilldelade kapitalet är otillräckligt för denna typ av verksamhet samt att man ser få möjligheter att generera eget kapital.

Även graden av kommersialiserbar forskning verkar variera mellan de olika universiteten och högskolorna vilket verkar riskera att göra vissa universitet något rådvilla angående holdingbolagens verksamhet. Till detta kan tilläggas att många universitet redan har andra verksamheter som främjar entreprenörskap och innovation.[§] Några av högskolorna och de mindre universiteten har, delvis i brist på kommersiell potential, delvis i brist på kapital för medfinansiering, antagit en uttalad avsikt att satsa mer på uppdragsutbildning/uppdragsforskning m.m genom holdingbolagen. Framför allt de mindre lärosätena tenderar att se verksamheten som starkt kopplad till regionala tillväxtmål. I stort sett samtliga kopplar ihop holdingbolagens verksamhet med det egna universitetets behov.

[§] Se även HSV (2004), *Högskolan samverkar* 2004:38 R.